

Muudatusettepanekud
VÕLAÕIGUSSEADUSE JA REKLAAMISEADUSE
MUUTMISE SEADUSE
(347 SE) EELNÕU

1. Muuta eelnõu paragrahvi 1 ja lisada punkt 4 ja sõnastada järgmiselt:

„4) paragrahvi 403² täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

(5¹) Krediidiandja peab krediitdivõimelisuse hindamisel veenduma, et tarbija on lepingut sõlmides seisundis, mis võimaldab tarbijal tarbijakrediitilepingust tulenevad kohustused täielikult täita, ilma et kohustuste täitmine ohustaks tarbija toimetulekupiiri määra.

***Selgitus:** Võlaõigusseadus ei täpsusta, kuidas hinnata tarbija krediitdivõimelisust. Antud eelnõuga täpsustatakse, milliseid dokumente ja asjaolusid tuleb arvestada krediitdivõimelisuse hindamisel, kuid jätab siiski Eesti krediidiandjatel (kiirlaenuandjatel) tõlgendamisruumi, milline peaks olema krediitdivõimelisuse arvestuslik tulem, st mis summa peab inimesele kätte jääma, et laenuandja käituks vastutustundliku laenajana.*

Toimetulekupiiriks nimetatakse summat, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul. Toimetulekupiir sõltub inimeste arvust perekonnas. Toimetulekupiiri arvutatakse vastavalt sotsiaalhoolekande seadusele.

Seadusesse antud kujul toimetulekupiiri sisseviimine seab laenuandjatele kohustuse seda määra arvestada. Selline sõnastus ei too kaasa lepingu sõlmimise keeldu, kuid vähendab inimese vastutust makseraskustesse sattumisel. Muudatuse jõustumisel, kui laenaja ei ole arvestanud toimetulekupiiri määra, kannab laenuandja teatud juhtudel isiklikku vastutust. Näitena võib siin tuua, et laenuandjal puudub õigus nõuda teatud ulatuses viivist jne.

Muudatuse sisse viimise tulemusel on üheselt selge, et krediitdivõimelisuse hindamine on krediidiandja kohustus ning on võimalikult täpselt lahti seletatud krediitdivõimelisuse hindamine terviklikult.

2. Muuta eelnõu paragrahvi 2 punkti 1 ja 2 ning sõnastada need järgmiselt:

„1) Seadust täiendatakse paragrahviga 21¹ järgmises sõnastuses:

§ (21¹) Finantsteenuse reklaam

(1) Tarbijakrediidi teenuse, tarbijakrediidi pakkuja asukoha ja tarbijakrediidi pakkuja reklaam (tarbijakrediidi reklaam) on keelatud, välja arvatud:

- 1) tarbijakrediidi pakkuja asukohas;
- 2) tarbijakrediidi vahendaja asukohas;
- 3) tarbijakrediidi pakkuja veebilehel;
- 4) tarbijakrediidi vahendaja veebilehel.

(2) Finantsteenuse käesoleva seaduse tähenduses on Finantsinspektsiooni seaduses nimetatud finantsjärelvalve subjektide poolt osutatud teenus või muude isikute poolt osutatud finantsteenuse krediitdiasutuse seaduse tähenduses.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 kuni 4 nimetatud kohtades võib reklaam, millega teavitatakse valmisolekut anda tarbijakrediiti või vahendada selliseid lepinguid, sisaldada üksnes krediidiandja või kredidivahendaja nime, teavet tema tööaja, tegevuskoha, veebilehe aadressi, töötajate nime ja kontaktandmete ning osutatava teenuse kohta.

(4) Finantsteenuse reklaam peab sisaldama üleskutset tutvuda finantsteenuse tingimustega ning vajaduse korral konsulteerida asjatundjaga.

(5) Igas reklaamis, millega teavitatakse valmisolekust anda tarbijakrediiti või vahendada selliseid lepinguid, tuleb ära näidata krediidi kulukuse määr tüüpilise näite kujul.

(6) Kredidivahendaja peab lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatule avaldama ka oma volituste ulatuse vastavalt võlaõigusseaduse § 417¹ lõike 1 punktile 1.

(7) Reklaam, millega teavitatakse valmisolekust anda tarbijakrediiti või vahendada selliseid lepinguid peab olema vastutustundlik ning tasakaalustatud. Reklaam ei tohi jätta muljet, et tarbijakrediidi võtmine on riskivaba ja lihtne võimalus finantsprobleemide lahendamiseks, ega kallutada tarbijaid läbimõtlematule laenuvõtmisele.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 nimetatud teabe esitamiseks tuleb valida selline kirjatüüp ja -suurus, mis muudab selle tavalise tähelepanu juures märgatavaks, arusaadavaks ning selgelt eristatavaks muust teabest.

(9) Väljaspool käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 kuni 4 nimetatud kohti võib eksponeerida tarbijakrediidi pakkuja kaubamärki, mis ei väljenda sõnas ega kujuta pildis tarbijakrediiti, tarbijakrediidi pakkuja asukohta ja sotsiaalse edukuse võimalust.“.

Selgitus: Reklaami, kui kommunikatsioonivormi eesmärk on veenda võimalikke ostjaid eelistama reklaamitavaid tooteid, teenuseid või käitumismalle. Kuna reklaami puhul on kõige olulisem soovitus ja seejärel teave, siis saamaks aru tegevusest selles valdkonnas, peame lähtuma emotsioonide, soovide, staatuse, identiteedi, samastumise jmt mõistmisest.

Kehtiv Reklaamiseadus jõustus 2008. aastal, kus on kehtestatud lisaks teistele reklaami keeldudele ja piirangutele ka finantsteenuste reklaami piirang. Eesmärgiks piirata finantsteenuste tarbimist. Tallinna Sotsiaaltöö Keskuse andmetel pöördub jätkuvalt aga nende asutuse poole võlanõustamiseks iga kuu keskmiselt 70 kiirlaenu tarbinud inimest. Seega võib väita, et 4 aasta jooksul ei ole finantsteenuste reklaami piirang täitnud piisavalt oma eesmärki ning tuleb kaaluda muid alternatiive.

Kuna vastutustundetud kiirlaenuvõtjad ei ole ohuks mitte ainult endale, vaid ka endi pereliikmetele ja teistele lähedastele inimestele, tuleb kaaluda rangemaid meetmeid. Näiteks ei ole mõistlik, et 18-aastased mässiks ennast juba varajases nooruses võlgadesse ning kohusetundlikud lapsevanemad maksavad võsukeste võetud laene kinni. Samuti ei ole ühiskonnas vastuvõetav näiteks jõuludeajal televisioonis massiliselt reklaam: tee enda perele kingitus ja alusta maksmist kolme kuu pärast või ma ei tahtnud suurt laenu ja siis võtsin kiirlaenu jms.

Esitatud muudatus keelustab finantsteenuste väli- ja telereklaami, kuid lubab eksponeerida tarbijakrediidi pakkuja kaubamärki, mis ei väljenda sõnas ega kujuta pildis tarbijakrediiti, tarbijakrediidi pakkuja asukohta ja sotsiaalse edukuse võimalust.

Seega reklaami keeld ei kehti laenukontoris või vahendaja asukohas, rahvusvahelisel reisijate veol kasutava vee- või õhusõiduki pardal, rahvusvahelist reisijate liinivedu teenindava

lennuvälja või sadama reisiterminali hoones, laenuandja või vahendaja veebilehel. Küll aga näiteks veebilehtede puhul kehtivad reklaami piirangud.

Avalikus kohas võib näiteks eksponeeritud kaubamärki „Bigbank“, mis ei sisalda selgesõnalist viidet laemule ega juhata laenukontorisse. Samas tuleks kaubamärk „Bigbank laen“ lugeda otsest viidet laenukontorile ja seega pole lubatud. Samuti ei ole lubatud tänaval eksponeerida kaubamärk „Raha annab võimaluse“, kuna tegemist on tunnuslausega, mis kutsub laenu võtma eesmärgiga tekitada inimesele võimalus elus paremini hakkama saada jms.

Tarbijalaenudega seonduvaid küsimusi reguleeriv EL tarbijakrediidi direktiiv 2008/48/EÜ ei keela reklaami keelustamist, kuid erinevate isikute arvamuse kohaselt võib taoline keeld olla vastuolus ettevõtlusvabadusega.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 31 sätestab Eesti kodanikele ja Euroopa liikmesriikide kodanikele õiguse tegeleda ettevõtlusega. Põhiseaduse kohaselt on ettevõtlus sisustatud kui tulu saamise eesmärgil toimuv tegevus, iseseisvate elatuste teenimise viis jne. Riigikohus on ettevõtlusvabadust samuti mitmetes lahendites määratlenud kui tegevust tulu saamise eesmärgil. Samas kui lähtuda ettevõtluse objektiivseks tõlgendamisest läbi turumajanduse majandussüsteemi, võib ettevõtlusvabadust pidada kui üksikisiku ehk indiviidi õigust otsustada mida, kuidas ja kellele toota/müüa. Reklaam ei ole ettevõtlus, vaid kanal, mille kaudu tehakse müüdav/ pakutav toode või teenus inimesele teatavaks. Toote/ teenuse reklaamimisega ei sõlmita ühtegi lepingut ehk ei toimu tehingut/müüki. Toote/ teenuse reklaamimisega ei anta inimestele õigust otsustada mida, kuidas ja kellele toota/ müüa. Seega reklaami keelustamist ei saa tõlgendada kui ettevõtlusvabaduse piiramist vaid keelustatakse teatud toote/ teenuse teatud viisil tutvustamine.

2) Paragrahv 29 tunnistatakse kehtetuks.

Selgitus: Finantsteenuste reklaami piirang tühistatakse ja asendatakse finantsteenuse reklaami keeluga.

Lugupidamisega,

KS_{imon}

Kadri Simson

Eesti Keskerakonna fraktsiooni esimees

13. veebruar 2013